

Uteksaminerte hovedfagsstudenter våren 1997

Arstein, Torbjørn: Gøy på landet: Bygdelister i norsk lokalpolitikk 1945-1995.

Carlsen, Tom Espen: Overnasjonal arbeidslivspolitik i et internasjonalt marked? En analyse av arbeidsgivernes holdning til Den sosiale dialog i EU.

Eilertsen, Trine: Internasjonal økonomi som begrensning på politisk økonomi og økonomisk politikk.

Fidjestøl, Elise: Kult og kultur i kommunistiske Kina: En analyse av konfutsianismens rolle i persondyrkelsen av Mao.

Folkedal, Frode Sandvin: Staters internasjonale miljøpolitikk. Europeiske stater og NO_x-problemet.

Kvernerød, Kjetil: Skomaker bli ved din lest - det strategiske samspillet mellom partier og velgere i den nordiske EU-striden.

Lindstrøm, Siv Hilde: Taiwans demokratiske reformer - en analyse av årsaksvariabler.

Longva, Jan Ivar: Frå geriljakrigarar til ingeniørar - mot eit teknokratisk leiarskap i Kina. Ein analyse av den kinesiske elitetransformasjonen 1982-1992

Mellesdal, Arild: Politisk stabilitet i eit systemperspektiv. Ein analyse av Vest-Europa 1975-1996.

Pedersen, Siv Irene: Sør Afrika. Veien til demokrati. Aktørperspektiv og institusjonalisme i en afrikansk overgang.

Risebrobakken, Jan Otto: Union uten ankerfeste? Offentlig opinion og Maastricht-traktaten i Frankrike, Storbritannia og Tyskland.

Silset, Sølvi: En avtale som falt i fisk. En spillteoretisk analyse av fiskeriforhandlingene mellom Norge og EU ved norsk søknad om EU-medlemskap 1993/94.

Tvedt, Kurt Henning: "Jetzt oder nie - demokratie!" En spillteoretisk analyse av overgangen til demokrati i DDR.

Tranvik, Tommy: Statsbygging og digital suverenitet på internettet: Hva skal staten gjøre i Cyperspace?

Hittil i år har 25 studenter tatt avsluttende hovedfagseksamen.

Bonuskort på Sampol!

"Færre søker UiB"

(Oppslag i På Høyden nr. 10/97)

"...noe av årsaken kan ligge i universitetsledelsens ensidige svartmaling av studiesituasjonen ved UiB i forbindelse med lukningsdebatten, sier Lothe (leder i NSU/Bergen), og viser blant annet til at lukningsstriden på sammenliknende politikk kan ha skremt vekk en del søkere".

Det meldes nå til *Sampolicissimus* at instituttet vil innføre et bonusprogram for å trekke til seg nye studenter i den hardere konkurransen om studenter og for å holde på lojale studenter lengst mulig. Det vil bli utstedt et såkalt "Loyalty Card". Programmet er under utvikling, men følgende muligheter for å samle bonuspoeng foreligger pr. i dag:

1. Søkere til Det samfunnsvitenskapelige fakultet som oppgir Sam.pol. som 1. preferanse: 10 poeng.
2. Søkere som oppgir Sam.pol. som 2. preferanse: 5 poeng (2 poeng dersom Institutt for adm.org. er 1.ppreferanse).
3. Studenter som viser seg på samtlige forelesninger: 5 poeng
4. Studenter som kan dokumentere at de har hørt etter: 10 poeng.
5. Studenter med 12 semesters "mileage" eller mer på hovedfag: 10 poeng.
6. Studenter som har minst 3 referanser (vennlighsinnede) til en publikasjon av instituttstyrene i sin hovedfagsoppgave: 5 poeng.
7. Studenter som har ditto referanser i grunnfagssemesteroppgaven: 10 poeng.
8. Studenter som gjennomstrømmer hovedfagsstudiet til normert tid: minus 5 poeng.
9. Studenter som dokumenterer minst 52 ukentlige besøk i året på "hovedfagsfredagspilsen" på Kvarteret: 10 poeng.
10. Hovedfagsstudenter som "oversestremr" på et annet fag ("APEX-studenter"): minus 2 poeng.
11. Studenter som skriver greit om Sam.pol. i Studvest: 10 poeng (5 poeng for tilsvarende innlegg i Samviten).

Poengene som samles kan tas ut på flere måter:

1. For 30 poeng eller mer oppnås retten til å forlenge oppholdet ved Sam.pol. i 4 semestre; eller alternativt å få et bilde av seg i Sam.pols seminarrom ("most loyal students").
2. For 20 poeng oppnås retten til to gratis alkoholfrie drinker ved juleballet i år 2000; eller et gratis mellomsemester på et annet fag.
3. For 10 poeng oppnås retten til fire alkoholfrie drinker ved juleballet i år 2000.
4. Med 0 poeng eller mindre garanteres raskt en god jobb etter endt utdanning og bonusgevinsten blir derved muligheten for full opptjening av alle mulige poeng i Folketrygden.

Instituttet vurderer ellers muligheten for å danne en "Star Alliance" med for eksempel institutt for økonomi og institutt for kunsthistorie som samarbeidspartnere. Studenter som tar ut Sammenliknende Politikk (SP), Økonomi (Ø) og Kunsthistorie (K) som sin studiereise oppnår graden Cand.polit. (SPØK).

Instituttet vil videre inngå samarbeid med Svartsyn Malingsfabrikk for levering av nødvendig materiell til kampen om studenter. Fabrikken har også sagt seg villig til å sponse studentavisene og Nesten På Høyden med brede pensler (for å lette fremførelsen av "sweeping generalizations").

Instituttet arbeider også med andre kvalitetssikringstiltak.

Sampolicissimus

Notiser

Norges forskningsråd:

Det utlyses 3 forskningsstipend i tilknytning til det danske forskningsprogrammet "Forskning i forskning". Søknadsfrist 1. september 1997. Nærmere opplysninger fåes ved henvendelse til ISP eller Adr: **Forskningsrådene, Bredegade 43, DK-1260 København K**
Tlf: +45 33 92 97 00
Fax: +45 33 32 35 01
E-mail: fr@forskraad.dk

UNIVERSITETET I BERGEN
Institutt for sammenliknende politikk
Adr: Christiesgt. 15, 5007 Bergen
Tlf: 55 58 21 75/78. Fax: 55 58 94 25
Instituttstyrer:
Prof. Stein Kuhnle
Kontaktpersoner:
Ragnhild Stolt-Nielsen
Terese Zeil

3/97

Presentasjon av stab

Stipendiat Simon Innvær

Etter avslutta hovudfag våren 1991 har eg vore fagansvarleg for Metodeprøven, først som mellombels amanuensis, frå 1993 som stipendiat.

Avhandlinga til doktorgraden min er innanfor tradisjonen til den såkalla "grid-group"-analysen som er utvikla av antropologen Mary Douglas og vidareutvikla av mellom anna Michael Thompson og Aaron Wildavsky (som gav teorien den meir imperialistiske nemninga "Kulturteorien"). Eg går gjennom teoriens utvikling, ein del sentral kritikk mot teorien og kjem med konstruktive forslag til korleis teorien kan koma bort frå desse problema.

Når det gjeld konstruktive forslag legg eg spesiell vekt på kva teorien kan oppnå med Webers metode for idealtipe-konstruksjon som alternativ til den inspirasjon som teorien til no har henta frå tradisjonen til Durkheim. Durkheim hevda med ideen om kollektive representasjonar at forskaren kan stilla seg "på utsida av forskingsobjekta". Ideen om kollektive representasjonar er sentral i Durkheims forsøk på å gjera samfunnsvitenskapane objektivistiske etter naturvitenskapleg mønster. I det ligg det mellom anna ei tru på at:

1. Kollektive representasjonar er sosiale fakta på line med ting.
2. Sosiale fakta er ein overindividuell djupstruktur som viser verda slik ho verkeleg er, uavhengig av individets eigaoppfatting.
3. Forskarens eigne verdiar kan haldast utanfor analysen.

I avhandlinga dokumenterer eg korleis dei fire kulturane i "grid-group"-analyse

blir handsama som kollektive representasjonar.

Weber, derimot, hadde inga tru på at dette er mogeleg. For Weber er det som skil daglegdags kunnskap frå samfunnsvitenskapleg kunnskap i beste fall at sistnemnde er logisk konsistent (dvs. idealtypar) med føresetnader som forskaren er medviten om. No er det slik at Weber ofte er blitt presentert som verdifridomstesens fremste forsvarar, mellom andre av Knut Erik Tranøy (i ein artikkel som også er på pensum på Metodeprøven). Men dersom dei tre metodeessaya til Weber blir lest i samanheng, så kjem det klart fram at verdifridomstesa som blir presentert i det første essayet ikkje kan brukast slik Tranøy (og mange med han) tolkar Weber. Gouldner peika allereie i 1962 på dette forhold, der påstanden er at Weber blei brukt som stråmann for å gi positivistisk samfunnsvitenskap autoritet.

Fleire av dei dominerande teoretikarane innan "grid-group"-analyse har hevda at teorien er spesielt brukande på fenomen der både kunnskapen er usikker og det er sterke verdikonflikter involvert. Den kontroversen me har hatt om tvangstesting, tvangsinternering og tvangsbehandling av personar som har/kan ha HIV var ein periode sterkt politisert både når det gjeld kunnskap og løysing. Spesielt gjeld dette perioden før 1989, då kunnskap om smittevegar og seksualatferd var høgst usikker og dei ulike frontane i debatten om tvangstesting vel er av dei mest kompromisslause me har hatt dei siste par ti-åra. Spesielt harde var frontane i media i 1986 og 1987. Ved hjelp av intervju eg gjorde i 1989 med sentrale aktørar i forebyggingsarbeidet mot HIV og AIDS, diverse debattar i media, offentlege rundskriv, Stortingsmeldingar, lovforslag, vitenskapleg litteratur og anna, presenterer eg kontroversen og gir ein analyse i lys av "grid-group"-analyse.

Men dersom Weber hevda at forskaren ikkje kan analysere forskingsobjekta "frå utsida", kva for status har då min analyse av kontroversen om forebygging om HIV og AIDS? Vil ikkje min analyse då sjølv bli eit partsinnlegg i den

same debatten? Svaret får du truleg i løpet av året, for då vil eg levere (og vonleg leve) av handlinga.

Tidligere er følgende stabsmedlemmer presentert:

Professor Lauri Karvonen (Nr. 2/95)
Stipendiat Dag Arne Christensen (Nr. 2/95)
1. amanuensis Nina Cecilie Raaum (Nr. 4/95)
Amanuensis Jan Erik Grindheim (Nr. 5/95)
Stipendiat Jan Oskar Engene (Nr. 5/95)
Amanuensis Einar Berntzen (Nr. 2/96)
Amanuensis Frank Aarebrot (Nr. 3/96)
Professor Il Michael Thompson (Nr. 4/96)
Stipendiat Nicoline Frølich (Nr. 5/96)
Stipendiat Rune Ervik (Nr. 1/97)
1. amanuensis Gunnar Grendstad (Nr. 2/97)

Hvem skal ut i verden?

For høsten -97 er det foreløpig sikkert at ni studenter får studieplass i utlandet for kortere eller lengre tid gjennom våre ERASMUS-nettverk. De ni er: John Gunnar Aasen til Vrije Universitet Brussel
Yngve Brynjulfsen, til University of Bradford
Mathias Grude Eikseth til Freie Universität Berlin
Morten Johannesen til University College Dublin
Pål Christian Kjeldsen til Vrije Universitet Brussel
Tom Knappskog til University of Montesquieu Bordeaux
Harald Walter Mathisen til University of Keele
Ida Rosenberg Suhrke til University College Dublin
Inger Christine Svendsen til Vrije Universitet Amsterdam.

I tillegg er det tre studenter som skal ut under NORDPLUS. Dette er: Eirik Wallem Fossan til Universitetet i København
Heidi Furustøl til Universitetet i København
Elin Gjedrem til Universitetet i Uppsala

Politisk sosiologi i går, i dag og i morgen

Jubileumskonferansen for "Party Systems and Voter Alignments" 25.-26. april brakte mye komparativ kompetanse til byen. Sampolaktuelt snakket med to av paneldeltagerne som bidro til å kaste lys over den samtidige statusen til Rokkan og Lipsets klassiske arbeid: Kay Lawson, San Fransisco State University og Juan Linz, Yale University.

Intervju av Pål Eitheim (PE)

Kay Lawson

(KL), San Fransisco State University

PE: Hvordan vil du beskrive betydningen til Lipset og Rokkans teori for den politiske sosiologi etter 1967?

KL: Jeg tror Lipset og Rokkans klassiske introduksjon fra 1967 både har virket stimulerende og hemmende. Hemmende fordi, som diskusjonen på konferansen klart har vist, har vi lagt alt for stor vekt på konsolideringen av stabile partisystemer. Opprinnelig var dette bare en liten del av teorien, men som vi nå ser har blitt viet alt for stor oppmerksomhet. Fokuseringen på politisk stabilitet var likevel naturlig med tanke på erfaringene i kjølvannet av andre verdenskrig. Som alle andre var statsvitene svært opptatt av forholdet mellom sosial og politisk stabilitet. Det opprinnelige fokus gjorde at vi fortsatte å konsentrere oss om stabilitetsbegrepet. Det vi burde og bør gjøre er å rette oppmerksomheten mot partiene som politiske agenter; som bindeledd mellom samfunnet og det politiske system: hvordan tjener partiene faktisk de borgerne som de presumptivt representerer? I mitt eget innlegg forsøker jeg å tvinge fokuset bort fra partisystemenes konsolidering til fordel for problemer som rører ved betydningen av politiske partier.

PE: Enkelte kritikere vil hevde at det i Lipset & Rokkans teori er tendenser til strukturell determinisme som gir lite rom for de politiske aktørenes eget handlingsrom og påvirkningskraft. Er du enig i denne kritikken?

KL: Dette er et meget komplisert spørsmål, men noe av kritikken kan igjen føres tilbake til de etterfølgende generasjoner av politiske sosiologer og den overdrevne interessen for hvorvidt partisystemer har blitt konsolidert eller ikke. Selve hovedanliggendet til Lipset & Rokkan - å forklare bakgrunnen for hvorfor de europeiske partisystemene ble slik

de ble - blir jo fremstilt på en blendende måte i 1967-essayet. Teorien er ikke deterministisk i den forstand at utfallet av politiske prosesser er forutbestemt. Med utgangspunkt i den sentral- og øst-europeiske utviklingen forsøker jeg å vise at resultatet av demokratiseringsprosessen på ingen måte er gitt på forhånd. Sterke krefter er i spill som enten kan få hele prosessen til å bryte sammen eller som kan munne ut i stabile flerpartisystemer. Ingen kan spå hvordan disse prosessene vil ende. Utviklingen i Øst-Europa påvirkes av ulike aktører og krefter som det er vår oppgave å analysere og forstå.

PE: Lipset & Rokkans teori baserte seg på spillet mellom historiske utviklingsprosessen og samtidige politiske strukturer. De visste utfallet og prøvde så og si å få bitene i det historiske puslespillet til å falle på plass. Representerer de nye systemene i Øst-Europa en mulighet til å teste teoriens holdbarhet opp mot samtidens politiske virkelighet?

KL: En forståelse av forholdet mellom sosiale motsetninger og politisk konflikt er nødvendig og verdifull også for å begripe utviklingen i Øst-Europa. Hvorvidt politiske partier vil bringe disse motsetningene opp på den politiske dagsorden er et annet spørsmål. En av de største utfordringene de post-kommunistiske regimene står overfor, er hva de skal gjøre med de tidligere kommunistene. Her ligger en viktig kime til politisk konflikt i øyeblikket, selv om slike motsetninger trolig vil forsvinne ettersom tiden går. Hva Lipset & Rokkan minner oss om er at ingen av dagens politiske spørsmål kommer fra intet, men har en historisk bakgrunn som må kartlegges og analyseres.

PE:- På mange måter bidro Lipset & Rokkan til en reorientering av politisk sosiologi. Ser du i dag noe behov for et nytt retningsskifte og i tilfelle i hvilken retning?

KL: Du må ikke glemme at politiske sosiologer og akademikere søker å dra nytte av nye perspektiver som forbedrer

våre analysemuligheter. Likevel må vi ikke gripe fatt i det nye bare fordi det er nytt. Når det er sagt: vi står i dag overfor helt nye former for politikk og politiske partier som ikke eksisterte da Lipset & Rokkan skrev sin introduksjon i 1967. Det har for eksempel vokst frem nye typer av partier som ikke kan forstås simpelthen ved å snakke med partienes ledere. Dette er utviklingstendenser som må møtes med nye teoretiske tilnærmingen. I den forstand eksisterer et behov for en reorientering av disiplinen.

Juan Linz, (J.L.) Yale University.

PE: Rokkan og Lipsets teoretiske rammeverk fremstår for mange som meget komplisert og abstrakt. Hvordan ville du forklare teoriens kjerne til en lekmann?

JL: Jeg er ikke enig i at teorien er abstrakt. Tvert imot vil jeg si at den er deskriptivt fortolkende. Først om fremst er det tale om en historisk analyse av europeiske stats- og nasjonsbyggingsprosesser som forklarer hvorfor og hvordan sosiale motsetninger oppstod som politiske konflikter. Ett viktig aspekt er hvordan økonomiske endringsprosesser la grunnlaget for fremveksten av motsetninger mellom blant annet kapitalisme og sosialisme, by og land. Bare i noen stater fikk disse motsetningene politiske uttrykk i form av spesifikke partier. For eksempel fikk man ikke bondepartier i de fleste katolske land fordi bondene i så sterk grad var lojale til kirken. Teorien bygger på den ene siden på empirisk kunnskap om historisk utvikling - som fremfor alt var Stein Rokkans bidrag - og på den andre siden på visse teoretiske antagelser om hvordan et samfunn er bygd opp.

PE.- Lipset og Rokkan var opptatt av sosiale og politiske strukturer, mens du selv i flere av dine egne arbeider har du understreket betydningen av menneskelig handling for politiske utfall. Ser du noen motsetning her?

JL: Nei, fordi Lipset og Rokkan selv tar hensyn til ulike utfall fra like strukturer. Eksempelvis har klassekonflikten i det britiske systemet en annen form enn den har i en del andre europeiske stater. Noe av årsaken må føres tilbake til at lederskapet i Labour i noen grad utgikk fra dissenteriske kirkesamfunn. Dermed ble aldri marxismen den dominerende ideologi i det britiske arbeiderpartiet, mens den derimot stod svært sterkt på Kontinentet. I Skandinavia motvirket de såkalte 'rødgrønne alliansene' («kriseforlikene») i mellomkrigstiden at bondene ble politisk isolert, slik de ble det i Tyskland, og mange av dem av derfor

havnet i nazistenes rekker. I alle tilfeller er det tale om politiske valg og beslutninger. Sosiale motsetninger trenger politiske ledere som kan aktivere dem.

PE: En av antagelsene bak denne konferansen er at Lipset og Rokkans teori er like aktuell i dag som den var det for tredivye år siden. Er dette et uttrykk for teoriens fortreffelighet eller et tegn på en disiplin ute av stand til å fornye seg?

JL: Jeg tror at sjeldne kapasiteter av Lipset og Rokkans kaliber alltid vil være

i stand til å artikulere og formulere ut-sagn som ikke lett blir glemt. Det er åpenbart at all forskning bygger på fortiden. Ulikt mye annet er forskning et kumulativt foretagende som man kan reformere, endre eller rive fra hverandre. Man bygger på hverandre på samme måte som de muslimske moskéene i Cordoba ble inspirert av romersk byggeskikk og ble bygd med romersk stein, og når de bygd det barokke Rom bygde de på mange av tradisjonene fra det antikke Rom. Vi kan naturligvis ikke ignorere våre akademiske fedre og bygger mye på det de

har oppnådd, men vi står hele tiden overfor en ny virkelighet. For eksempel fantes det ikke noe demokratisk flerpartisystem i Francos Spania da vi skrev om partisystemet i 1967. Vi utelot samtiden og skrev i stedet om fortiden og fremtiden. Nye sosiale strukturer og institusjonelle mekanismen vokser frem. Ett av samfunnsvitenskapens store problemer er nettopp at endringer tvinger oss stadig til analyser av fortiden.

PE: Innleggene på konferansen tyder på omfattende uenighet i selve fortolkningen av Lipset og Rokkans teoretiske modell. Deltagerne synes å ha vanskeligheter med å enes om entydige definisjoner av de emner som behandles

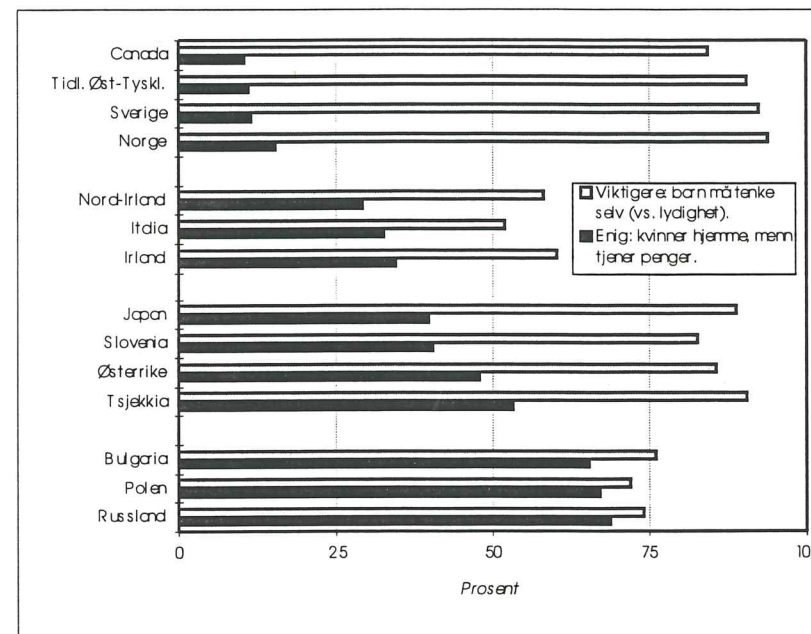
JL: I det øyeblikk man engasjerer seg i samfunnsvitenskapelige problemstillinger oppstår det uenighet om definisjoner. Noen opererer med brede begreper mens andre har en svært snever oppfatning av ulike fenomener. Samfunnsvitenskapelige begreper er typologier som mangler klart definerte rammer slik man har tilgang til innen andre disipliner. Likevel idealiserer vi kanskje en del andre fagområder i for stor grad, for heller ikke de har alltid en like klar forståelse av sine begreper.

PE: Hva synes du om selve idéen å arrangere en slik konferanse tredivye år etter den originale utgivelsen?

JL: Det er en svært hyggelig anledning og kanskje spesielt for oss som var involvert i det opprinnelige prosjektet. Videre er konferansen symbolsk for en viss kontinuitet innen samfunnsvitenskapene, som viser at vi lever på og fører videre en faglig arv som kanskje går helt tilbake til Aristoteles. Det vi har lært er heldigvis ikke så lett å glemme selv om mange kanskje har glemt mer enn de burde slik at de noen ganger bare gjenoppdager Middelhavet! For å unngå dette er det viktig at vi på nytt leser hva vi selv og andre har skrevet tidligere.

PE: - Er det forskningsområder som du mener bør bli sentrale i fremtiden?

JL: Å, ja en hel rekke! Forholdet mellom religion og politikk på tvers av sivilisasjoner; forholdet mellom nasjonalisme og demokrati, spesielt i multinasjonale og føderalistiske samfunn; vi har problematikken om hvilke demokratiske institusjoner som er de mest levedyktige etc. etc.. Kort sagt: vi har mer arbeid foran oss enn vi noen gang kan rekke over. For å løse slike oppgaver ville vi trenge døgn på 48 timer og en levealder på 200 år! Selv har jeg arbeid til minst 50 nye år, men i min alder tror jeg dessverre ikke jeg får muligheten til å utføre det.

Oppdragelse og arbeidsfordeling

Livet kommer i sosiale pakker. Var det mulig å velge holdninger, verdier og sosiale relasjoner fritt fra en smørbrødsliste, ville det være lite mønster og muligheter for prediksjon tilbake. Like fullt kan slike empiriske kombinasjoner variere ut fra hvilke sosiale begrunnelser som gjelder. Figuren grupperer utvalgte land etter synet på hva som er viktig i barns oppdragelse og arbeidsfordeling mellom foreldre. Blant landene er det større variasjon i synet på arbeidsfordelingen enn i synet på barneoppdragelsen.

International Social Survey Program gjennomfører årlig internasjonale undersøkelser med skiftende tema. Familie og endrede kjønnsroller ble første gang gjennomført i 1988 i åtte land. I 1994 ble dette temaet gjennomført på nytt i over 20 land med tilsammen 33.590 respondenter. Den samlede 1994 undersøkelsen er nå tilgjengelig for analyse. Denne datafilen inneholder nærmere 80 temavariabler samt en rekke bakgrunnsvariabler som har spesifikasjoner for hvert land (bl.a

DATA aktuelt

I samarbeid med Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste NSD vil SampolAktuelt i hvert nummer inneholde en spalte kalt DataAktuelt der vi i fellesskap formidler og kommenterer informasjon om aktuelle datasett og data. Spalten har informasjonsverdi for ulike grupper av lesere av SampolAktuelt, og skal dessuten tjene som inspirasjon for studenter i deres arbeid med semesteroppgaver, essays, og hovedfagsoppgaver. Kontaktperson ved NSD er Gry Henriksen, tlf. 55 21 31 05, fax: 55 96 06 60. E-mail: gry.henriksen@nsd.uib.no Kontaktperson ved Institutt for sammenliknende politikk er førsteamanuensis Gunnar Grendstad, tlf: 55 58 94 86, FAX: 55 58 94 25. E-mail: gunnar.grendstad@isp.uib.no